

SARKO VS. SÉGO. IMAGINI ÎN OGLINDĂ ALE PREZIDENTIABILILOR FRANCEZI DIN MAI 2007

Lect. dr. Carmen Andrei
Universitatea « Dunărea de Jos », Galați

Les élections présidentielles du 6 mai 2007 ont marqué une date décisive pour la France et a décidé de son destin pour le prochain quinquennat. Les deux candidats qualifiés dans le second tour de scrutin, Nicolas Sarkozy de l'UMP et Ségolène Royale du PS se présentent tous deux avec des programmes électoraux qu'ils ont conçu et soutenu de façon extrêmement différente, le premier conformément à la doctrine de droite démocrate, la seconde sous le prisme des valeurs socialistes. Au chapitre image, les deux enregistrent des points forts et des points faibles. Chacun a choisi de construire son image publique et son discours en fonction tant de ses électeurs traditionnels, que de ceux déroutés par les autres partis politiques ou des hésitants. La candidate de gauche perd le débat télévisé à cause de sa nervosité et de l'agressivité verbale, ce qui prouve que la stratégie de son rival a porté fruit. Leurs discours électoraux sont structurés en fonction de stratégies argumentatives astucieuses.

Preambul

Alegerile prezidențiale din 6 mai 2007 au marcat o dată decisivă în istoria Franței și i-au hotărât destinul pentru următorii cinci ani. Se anunță o nouă generație de conducători. Mize importante referitoare în special de modernizarea țării, de reforma sistemului politic se împletesc în jurul ei. Momentele de criză națională, de clivaje sociale precum „embolia” din 1995, crahul civil din 2002 și răzmerițele urbane din 2005 nu sunt ușor de uitat și se doresc irepetabile. Celor doi candidați la președinția Franței, Nicolas Sarkozy [NS], reprezentantul dreptei democratice și liberale, și Ségolène Royal [SR], reprezentanta stângii socialiste, le revenea misiunea de a propune electoratului soluții viabile împotriva celor cinci „flageluri” care îi copleșeau pe concetățenii lor : blocajul creșterii economice, rezistența șomajului, sărăcirea accentuată a populației și dinamica descreșterii sociale, problema datoriei publice și, finalmente, cea a constrângerilor externe¹²⁶. Prin urmare, cei doi candidați vor propune strategii coerente, sub forma unor programe electorale sau proiecte reformatoare, care să se înscrie în logica etatistă, a protecționismului național și social, dar și în cea a mondializării, liberalizării pieței muncii și a altor deziderate europene. Franța trebuia să-și aleagă un viitor pe baza acestor două propuneri foarte diferite ideologic.

Din bloc-notesul politic de dinainte de al doilea tur de scrutin din 6 mai, mai amintim că NS, candidatul UMP-ului a ajuns să lupte împotriva lui SR, candidata PS-ului prin eliminarea lui François Bayrou, devenit vedeta interimară a alegerilor, candidat votat în primul tur de 6,8 milioane de francezi. Analiztii politici îi reproșează acestuia că a căzut timpuriu în capcana populismului și că a dus negocieri secrete ipocrite. NS este votat de mai bine de 11 milioane de francezi în primul tur și îl câștigă pe al doilea cu peste 53%, devenind astfel cel de-al șaselea președinte al celei de-a V-a Republici franceze.

Scurt parcurs politic

Copil rebel și bătaș, NS iubea fotbalul și ciclismul. La 20 de ani, era vânzător de flori și de înghețată. Face studii de drept și de științe politice. Pledează ca avocat de la 26 de ani, meserie pe care continuă să o practice în plus față de activitatea politică. Student militant, este ales consilier municipal în 1977 și devine, în 1983, la numai 28 de ani primar la Neuilly-sur-Seine. Este consilier regional al Île-de-France, deputat în Adunarea națională și în Parlamentul european, vice-președinte, apoi președinte, din 2004, al Consiliului general al Hauts-de-Seine. În 1993 este ministrul al bugetului și purtătorul de cuvânt al primului ministru, Edouard Balladur. În 2002 este numit ministru de Interne, apoi ministru al Finanțelor. Demisionează din guvern în 2004 când este ales șeful UMP-ului, dar revine în mai 2005 ca ministru de Stat, de Interne și al amenajării teritoriului. Gestionează exemplar violențele din periferiile Parisului. Căsătorit de două ori, are trei fii¹²⁷.

¹²⁶ Nicolas Baverez, „Référendum sur la réforme” („Referendum despre reformă”), în *Le Point* din 3 mai 2007, nr. 1807, p. 46. Toate traducerile din franceză ne aparțin.

¹²⁷ În ultima apariție editorială despre NS, *L'aube le soir ou la nuit*, Yasmina Reza povestește experiența ei ca observatoare a campaniei prezidențiale. Este un punct de vedere personal, oblic, necruțător și foarte omenesc uneori despre actualul „pensionar de la Elysée”. O altă mărturie îi aparține scriitorului Jean-Marc Parisis : *Avant, pendant, après*.

Cu diplome la înalte școli politice și administrative (IEP și ENA, promoția Voltaire 1980), SR practică magistratura între 1980-1982. La 29 de ani ajunge secretar general în probleme de sănătate, mediu și tineret la Elysée. Pierde alegerile din 1983, dar devine consilier municipal. În 1988 este aleasă pentru prima dată deputat al PS-ului. De 15 ani, este deputat al departamentului Deux-Sèvres. De trei ori a fost ministru : al mediului (1992-1993), al învățământului (1997-2000), al familiei, copiilor și persoanelor handicapate (200-2002). Este la originea unor reforme emblematice: crearea planului Handiscol legat de școlarizarea normală sau adaptată a tuturor copiilor și adolescenților cu handicap ; instituirea unui concediu de paternitate în care este concretizat egalitatea dintre bărbat și femeie și a unei protecții a copiilor împotriva violenței, etc. este autoarea mai multor cărți : *Le printemps des grands-parents* (1987), *Le Ras-le-bol des bébés zapeurs* (1989), *Pays, paysans, paysages* (1992) și *La Vérité d'une femme* (1996).

Programele electorale

Programul electoral al lui NS este structurat pe domenii de interes național¹²⁸. Pentru tineri, el are în vedere să le ofere o primă experiență profesională, să le creeze o alocație de formare (de 300 de euro/lună) și un împrumut garantat de Stat, cu dobândă zero. În privința locuințelor, subiect spinos în Franța, el propune să se deducă dobânzile de împrumut imobiliar din venitul impozabil pentru a încuraja creditul ipotecar, garantat și el de Stat, să se vândă HLM-urile¹²⁹ locatarilor (circa 40.000/an). Pentru învățământul superior și cercetare, domenii strategice în economia unei țări, el propune creșterea bugetului și alocarea a 3% din PIB, susținerea cercetării în domeniul întreprinderilor, revalorizarea condițiilor de lucru în domeniul științific. În învățământul preuniversitar, susținerea elevilor din periferiile defavorizate și a persoanelor dependente este un imperativ avut în vedere și de contra-candidata lui. Reforma în învățământ este detaliată pe subdomenii : NS propune în plus dublarea locurilor pentru licențele profesionale, continuarea formării profesionale de-a lungul vieții, extinderea condițiilor de acordare a burselor studentești, mărirea numărului de studenți beneficiari de burse de mobilitate Erasmus, valorizarea slujbelor studenților prin facilități fiscale, facilitarea accesului studenților la locuințe¹³⁰ și al populației la tehnologiile informației pe întreg teritoriul.

În justiție, NS propune introducerea unui complet de judecată pentru delincvențele repetate și înăsprirea pedepselor pentru actele huliganice. Creșterea indemnizației de șomaj și a salariilor mici este o altă provocare lansată de NS. Pentru pensionari, segment electoral important în Franța, se preconizează creșterea cu 25% a sporului de *minimum* de bătrânețe, ameliorarea pensiilor femeilor care și-au încetat activitatea ca să-și crească copiii. Pentru familii, NS intenționează mărirea alocațiilor familiale chiar și pentru familiile cu un singur copil, îmbunătățirea condițiilor îngrijitoarelor de copii. Sportul este un domeniu în care este prevăzută o dezvoltare progresivă prin popularizare și subvenționare.

Exonerarea de la plata contribuțiilor sociale și a impozitelor pentru prestarea de ore suplimentare se dovedește o propunere curajoasă care redimensionează apetitul pentru câștig. În fiscalitate, exonerarea a 95% dintre francezi cu excepția celor foarte bogați, de la plata drepturilor de succesiune, autorizarea bunicilor să-și ajute financiar nepoții prin franciza drepturilor revoluționarează și încurajează păstrarea bunurilor. O mai mare rambursare a îngrijirilor dentare și oftalmologice este avută în vedere pentru sănătatea populației.

Propunerile curajoase ale candidatului de dreapta vizează deci modificarea în profunzime a modelului economic și social francez. Reformele sunt radicale : liberalizarea muncii, cu introducerea inovatoare a contractului unic, accesul IMM-urilor pe piețele publice, scăderea TVA-ului la 5,5% în domeniul restaurației, dar, mai ales, încurajarea capitalismului familial prin creșterea puterii de cumpărare datorită scutirii de taxe pe orele suplimentare și a instituirii unui impozit negativ pe venitul muncitorilor săraci, întoarcerea talentelor și „creierelor” prin instituirea unui mijloc de protecție fiscal de 50 %, etc. NS este pentru scăderea impozitelor și pentru taxarea consumului, de exemplu taxarea suplimentară a produselor poluante. NS are în vedere reorganizarea serviciilor publice, reformarea lor fără constrângerea criteriului de productivitate. În problema delicată a cuplului homosexual, NS sugerează un „contract de uniune civilă” celebrat la primărie cu aceleași drepturi și îndatoriri

¹²⁸ Vezi www.election-presidentielle.fr și www.sarkozy.fr.

¹²⁹ HLM est abrevierea pentru „habitation à loyer modéré”, corespondentul locuințelor sociale.

¹³⁰ Vezi www.etudiantsavecsarkozy.fr, site-ul studenților simpatizanți ai lui NS.

sucesorale și fiscale ca și în cazul căsătoriilor mixte. Pentru cei care se consacră creșterii copiilor, NS sugerează drepturi sociale și de pensie egale cu salariații.

În politica externă, NS dorește să înscrie Franța în dinamica marii piețe europene. Manifestă o poziție echilibrată în conflictul israelo-palestinian, ceea ce i-a adus inevitabil reproșul de antisionism visceral.

Reformele propuse de candidata stângii se rezumă după cum urmează¹³¹ : generalizarea timpului de lucru la 35 de ore, ceea ce paralizează competitivitatea economică ; crearea unor locuri de muncă subvenționate, mai ales în domeniul public ; finanțarea consumului prin mărirea SMIC-ului¹³² la 1500 € via datoria publică ; favorizarea accesului la proprietate a persoanelor care au ocupat o locuință socială timp de 15 ani ; creșterea subvențiilor pentru chiriile locuințelor sociale ; crearea unui serviciu public de garantare, etc.

SR se opune eliminării taxelor succesorale, acceptă doar diminuarea lor și propune stabilirea unor drepturi succesorale egale pentru cuplurile care nu sunt căsătorite. Pentru tinerii care vor să-și construiască un proiect de viitor, propune acordarea unui împrumut de 10.000 € tot cu dobândă zero și finanțarea de către Stat a permisului de conducere pentru deținătorii unei diplome CAP (certificat de aptitudini profesionale). Este pentru autorizarea căsătoriei între homosexuali și adoptarea de copii de către cuplurile homosexuale. Dorește dublarea alocației pentru începutul de an școlar și susține acordarea unui ajutor școlar gratuit pentru toți elevii. Mărirea pensiilor mici cu 5% și fixarea unei pensii minime apropiate de SMIC și primirea ei pe întâi ale lunii sunt măsuri prevăzute pentru cei mai vârstnici. În politica externă, atitudinea lui SR se înscrie în curentul protecționismului național.

Dezbaterea televizată

Televiziunea este un teren de campanie electorală pe lângă alte mijloace de campanie tradiționale precum presa, întâlnirile, radioul. O campanie prezidențială la televiziune antrenează noi reguli ale jocului democratic, cu ar fi egalitatea timpului de antenă. Ultima confruntare directă înainte de cel de-al doilea scrutin este o ocazie de tocmeală încrâncenată între cei doi candidați rămași în cursa electorală. Directorii de campanie ai fiecărui candidat negociază timpul și subiectele dezbaterii, tipurile de intervenții și aleg formulele care convin ambelor părți. În Franța, ea se înscrie într-o tradiție a calendarului dintre cele două tururi de scrutin prezidențial din 1974. Și de această dată, întâlnirea din 2 mai 2007 găzduită de TF1 și moderată de doi prestigioși jurnaliști, a fost tușa finală a unei campanii care a pasionat întregul Hexagon. A fost un duel crucial care a dura mai mult de două ore și jumătate și a fost un *match point* pentru candidatul dreptei. Subiectele asupra cărora au convenit să discute au fost vitale: cele 35 de ore de muncă, situația funcționarilor și a impozitelor sociale, educația, problema nucleară, lipsa de siguranță, adeziunea Turciei la UE etc. NS a adoptat o strategie eficace: a vrut să fie dominat, și-a păstrat calmul când a fost atacat direct, pentru a-și pune rivala în situația ridicolă de a-și demasca dezinformarea și incompetența asupra unor chestiuni esențiale pe care el le stăpânea perfect. A și mărturisit ulterior: „la fiecare subiect, aveam cinci sertare pline și-mi tot spuneam că nu trebuie să deschid decât două”. SR l-a atacat pe NS când acesta și-a prezentat bilanțul în materie de securitate națională și socială și l-a acuzat de „imoralitate politică”, că „se joacă cu handicapul”. NS i-a reproșat la rândul lui că se „pierde cu firea”. În timpul dezbaterii, el a apărut curtenitor, politicos, pedagog, sincer și înflăcărat, în vreme ce ea s-a enervat și a ridicat tonul. Această atitudine a făcut-o să piardă puncte prețioase la capitolul imagine. La sfârșitul duelului, NS s-a angajat să acționeze „cu pasiune” în tot ce va întreprinde. Analistii politici afirmă că după această întâlnire, SR a știut cu certitudine că pierduse deja alegerile.

Imagini în oglindă. Puncte tari și puncte slabe

Pe site-ul www.sarkozy.fr, regăsim în dosarul „Ce que je crois” – „ma vie” („Ce cred eu” – „viața mea”) informații lămuritoare asupra evoluției politice a lui NS : el afirmă că, încă din copilărie și-a însușit valorile gaullismului, tradus prin „dragostea pentru Franța și refuzul fatalității”. În articolul „La solitude du coureur de fond”(„Singurătatea alergătorului de fond”) al numărului istoric din *Le Point*, editorialistul Claude Imbert demonstrează că atu-ul lui NS este „o energie inesațiabilă, o vitalitate de maratonist care nu bea și nici nu fumează”¹³³. Forța îi vine din eșecurile și triumfurile din

¹³¹ Vezi site-ul oficial al lui Ségolène Royal, www.desirsdavenir.org.

¹³² Salariul mediu pe economie.

¹³³ *Le Point*, nr 1808 din 10 mai 2007, p. 5.

politică, fericirea și disperarea conjugală, din faptul că a trecut prin toate, că a cunoscut multe încercări. Este metaforic numit Sarko-Sisyphé pentru că a rezistat unei campanii negative neobișnuite în Franța. I s-a reproșat cinismul specific omului politic când a vânat electorat de pe teritoriile FN-ului. A fost acuzat chiar de „lepenism”. Atacurile împotriva lui NS au fost de o violență rară. Jean-Marie Le Pen șeful FN-ului, notoriu pentru naționalismul său extremist l-a atacat în legătură cu originile lui evreiești și ungurești. Dar, cum astfel de atitudini îl caracterizează pe Le Pen, sloganuri de genul „Sarkozy, evreul ungar” nu suscită nicidecum o condamnare generală, dimpotrivă, par banale. Mai multe site-uri internet denunță în doze de vehemență variabile același „defect” originar. Blog-ul oficial, <http://sarkostique.over-blog.com>, care îl satirizează periodic pe NS este un exemplu magistral de anti-sarkozism. Din numele lui s-a creat imediat termenul complex de *sarkozism*, pe care politologii și istoricii îl îmbracă în definiții contradictorii și nuanțate. De acest nou concept depind marile linii politice, logica și principiile vieții naționale în cincinalul următor. Sarkozismul este definit de istoricul Jacques Marseille ca „un import de neo-conservatorism american”, ca „bonapartism modern”¹³⁴, de scriitorul Georges-Marc Benhamou ca un „mitterrandism de dreapta”¹³⁵ etc. Este, *grosso modo*, un *praxis* al revendicării mândriei naționale, a muncii și a voinței de a demonstra că acțiunea Statului este o orientare majoră în politică.

NS detestă introspecția și replierea exclusivă asupra propriei persoane în articolul „Le Président” („Președintele”), Catherine Pégard îl numește „Mozart al politicii”, genial și dificil, personaj eminent politic căruia îi place să riște¹³⁶. De mai multe ori NS a repetat că alegerile prezidențiale sunt o *probă a adevărului*, că trebuie să meargă până la capăt, dincolo de el, de sentimentele și sinceritatea lui : „Eu spun lucrurile așa cum le gândesc.” „Le știe pe toate și nu face decât după capul lui”, „forța lui vine din faptul că vrea să fie prezent peste tot și în același timp”, afirmă Thierry Saussez în dosarul prezidențiabililor din *Paris Match* nr. 3024, „Jusqu’au bout du duel. Une nouvelle génération aux portes du pouvoir” („Până la capătul duelului. O nouă generație la porțile puterii”).

În timpul campaniei, detractorii săi au speculat în legătură un punct slab al omului NS, transformat în rană structurantă : absența tatălui, pe care a compensat-o cu iubirea tandră pentru mamă și admirația exagerată față de bunicul patern. Întâmplările dureroase din viața conjugală l-au făcut ulterior să-și etanșeze viața privată, ca să nu-i mai influențeze viața publică. Jean-Marc Parisis îi face un portret în articolul „Pour lui, la vie va commencer” („Pentru el, viața va începe”), în care pune în evidență că politicianul vorbește adesea despre lucruri care dor, inspirând astfel cântăreții de rap, cu excepția lui Doc Gynéco. Fostul *dragueur* de la Neuilly preferă *variété*-ul, pe vechiul lui prieten Didier Barbelivien și pe Johnny Hallyday : „[NS] practică *variété*-ul chiar și în discurs, îmbinând contrariile, ca odinioară diversele tipuri de etnie din primăria lui.”; „Personajul nu avansează mascat, se arată deschis. Este răspicat, spune ce face și face ce spune. La el, gândirea și acțiunea sunt imanente”¹³⁷.

NS și-a construit o imagine care îi îngrijorează pe unii, îi sperie pe alții din cauza autorității brutale pe care o emană, suscită admirație și respect pentru că reînvie valorile republicane, atacă subiecte tabu. În același timp, electoratul l-a perceput ca pe o ființă foarte afectuoasă, liberă și creativă, dezinvoltă în gesturi și vorbire, în largul lui atât cu cei puternici, cât și cu oamenii de rând, o personalitate care se ridică la înălțimea convingerilor sale, așa cum îl prezintă și purtătoarea lui de cuvânt, Rachida Dati într-un interviu din *Le Point*¹³⁸. Este un spirit pragmatic de genul indocil. Un sentimental care se ghidează după intuiție și își încarcă bateriile în familie. Pentru el, intrarea în politică a fost descoperirea unei forme de autodepășire, a voinței de a face ceva, de a schimba cursul lucrurilor, de a aduce transformări importante în mentalitatea oamenilor, dar și în sistemul administrativ și social, finalmente un mijloc de a-și potoli apetitul insașiabil de acțiune : „NS ar fi fost un vânzător fără pereche, un salvator de întreprinderi, un avocat capabil de schimbe curtea cu juri. Nu e niciodată atât de bun decât în mediu ostil.”¹³⁹ În acest sens, dezbateră televizată e un exemplu ilustrativ. În timpul campaniei, s-a înconjurat de staruri rock (Johnny Hallyday), de actori celebri (Jean

¹³⁴ *Ibidem*, p. 69. Vezi toate luările de poziții în dosarul „Qu’est-ce que le sarkozisme?” („Ce este sarkozismul ?”) din nr. de mai sus, pp. 68-70.

¹³⁵ *Ibidem*, p. 70.

¹³⁶ *Ibidem*, p. 32.

¹³⁷ *Ibidem*, p. 40.

¹³⁸ *Le Point*, nr. 1807, p. 5.

¹³⁹ *Apud* José Frèches, în *Paris Match*, nr. citat, p. 60.

Reno), de personalități politice influente conotate cu un impact public puternic (amiralul Philippe de Gaulle).

Omul politic NS poate deveni erou romanesc, o *fință suverană* în sensul lui G. Bataille, căreia îi place să transgreseze varii limite. În ultimul act al campaniei, pe 29 aprilie, în Palatul sporturilor de la Paris-Bercy, 40.000 de suporteri, militanți și simpatizanți, entuziasmați până la delir au trăit la unison un vis care avea să se realizeze peste o săptămână.

SR înregistrează și ea numeroase puncte tari la capitolul imagine. Apare ca o adevărată „doamnă de fier” vigilentă în privința oricărei forme de antisemitism, inclusiv cel de stânga. Adversarii îi recunosc o anumită perseverență, tenacitate, fermitate, curaj, credință în ea însăși, unice pentru o femeie din sfera puterii politice. A avut un câștig de imagine imens în campania de integrare a copiilor handicapați în sistemul școlar. De-a lungul campaniei din 2007 a avut conștiința prăpastiei care o desparte de „elefanții” din PS, dar a avut tăria de a nu o mărturisi public. În tabelul punctelor slabe, marcăm faptul că i s-a reproșat prizonieratul unui proiect social unic pe care nu l-a gestionat cu suficientă competență. A anulat unele evenimente în ultimul moment. Alteori, s-a răzgândit brusc derutându-și propriii consilieri. A întârziat cu orele la ședința foto pentru afișul cel mai important, pentru turul secund, a pierdut o lumină favorabilă, fotografiile au ieșit mediocre și finalmente, consilierii au fost nevoiți să „machieze” poze vechi. Acest lucru a confirmat că are un caracter imprevizibil. *Staff*-ul de campanie a recunoscut că a fost prea pretențioasă chiar și în legătură cu detalii infime, ca atunci când nu a dorit să apară în primul afiș de campanie. S-a lovit și de lipsa de consens în privința deciziilor comune adoptate de partid : a revenit asupra unor hotărâri luate deja de conducerea care, în repetate rânduri, i-a întins curse meschine. Lipsa de credibilitate este, deci, handicapul de imagine cel mai sever al lui SR. Jack Lang a apărât-o constant, punându-i în lumină forța de caracter, nervii de oțel și sângele rece, puncte tari dovedite în situații stânjenitoare. Energia ieșită din comun face din ea o femeie care muncește fără întrerupere. SR știe să fie și autoritară păstrându-și buna dispoziție tonifiantă : „E ceva din Mitterand în ea”, afirmă tot Jack Lang¹⁴⁰. Liberă în mișcări, își însoțește discursul cu gesturi fine și elegante.

Conform unui machism ancestral, nu i se iartă că este *femeie* : puțini bărbați admit că o femeie poate fi un bun șef de Stat. Dezbateră ei publică cu François Bayrou a perturbat electoratul de stânga. S-a dovedit a fi un pas politic greșit, o „prostituare” după cum au calificat-o brutal oamenii intervievați pe stradă. Cea cu NS a fost și mai catastrofală. Francezii au taxat lipsa de precizie referitoare la dosare sociale majore cum sunt pensiile și fiscalitatea.

La ultima sa mare demonstrație de forță, de după *meeting*-ul de la Montpellier din 24 aprilie, a avut pe 1 mai, pe stadionul Charléty din Paris, o baie de mulțime care a aclamat-o frenetic cu brațele larg deschise : „În câteva săptămâni, Madona *meeting*-urilor s-a transformat în Pasionaria”, titrează Paris Match¹⁴¹, care reproduce și fotografiile în care candidata apare într-o postură carismatică și mulțimea de simpatizanți electricizată. Emană o energie exaltantă. Romanciera Marie Darrieussecq o prezintă pe SR ca o apariție insolită, îmbrăcată adesea în alb, culoarea luminii pentru a sugera puritate morală. Proaspătă, surâzătoare, fină, sigură de ea, „are alură, este elegantă, subțirică fără exagerare, dreaptă”, cu ochi malițioși, de o frumusețe caldă¹⁴². Francezii au admirat faptul că a format cu secretarul PS-ului, François Hollande, un cuplu modern, nici prea unit, nici despărțit, că a avut curajul să aibă patru copii fără să fie căsătorită¹⁴³.

Despre discursul politic

Deviza companiei lui NS este „*Împreună totul devine posibil*”, slogan care face să se subînțeleagă că angajamentul lui personal pentru o politică credibilă și responsabilă este total. *Împreună* a devenit cuvântul-fetiș al campaniei : „Da, dragii mei prieteni, strânși toți laolaltă,

¹⁴⁰ Paris Match, nr. citat, p. 55.

¹⁴¹ Ibidem, p. 47.

¹⁴² Marie Darrieussecq, „Quand je lui parle de fatigue, elle me regarde goguenarde. Elle est au-delà de ça : *Je suis portée. Par le pays*”(„Când îi vorbesc de oboseală, se uită la mine batjocoritoare. Sunt îmboldită. De țară”), în Paris Match, nr. citat, p. 61.

¹⁴³ Imediat după alegeri, imaginea idilicizantă a cuplului s-a făcut fărâme în mass-media când cei doi au anunțat că se despart. Actualmente, ex-cuplul SR-François Hollande a intentat proces autoarei cărții *La femme fatale* care pune pe tapet detalii picante din culisele campaniei, dar și amănunte intime din viața lor.

împreună, uniți, solidari, totul devine posibil”. Referitor la această deviză, filosoful Alain Finkielkraut remarcă faptul că acest cuvânt de ordine este irealizabil și chiar puțin delirant¹⁴⁴.

NS este un bun orator. Apetitul lui de convingere este demonstrat de recurența frazelor de genul „Am nevoie de voi”, „Victoria va fi frumoasă pentru că va fi a voastră”. NS nu ezită să citească într-un *meeting* scrisoarea pe care un rezident comunist de 17 ani, Guy Môquet, i-o scrie mamei lui înainte să de fie împușcat. Apelul la sensibilitatea omului de rând funcționează în acest caz ca un *captatio benevolentiae* exemplar. Invocă principii republicane uitate, cum ar fi excelența, efortul, meritul în realizarea performanțelor școlare și culturale, dar astfel continuă să preconizeze o discriminare pozitivă, fiindcă e conștient că imigranții nu și le vor însuși¹⁴⁵. La Congresul UMP-ului din 14 ianuarie 2007 produce un discurs memorabil. Lingviștii și specialiștii în comunicare au identificat într-un singur discurs sute de recurențe ale pronumelui personal *eu*, în ocurențe cu adjective și pronume posesive. În același discurs, apelul la voci patriotice celebre precum De Gaulle sau Jaurès se conjugă cu confirmarea unei investiții cu încredere irepetabile : „Știu azi că nu am dreptul să vă dezamăgesc, dreptul să ezit, pur și simplu dreptul să dau greș”.

Vedeta Johnny Hallyday depune o mărturie publică în favoarea lui NS : „Discursul lui m-a făcut să fiu mândru că sunt francez. Mi-a dat speranța pe care pe care o așteptăm toți : că putem fi, în sfârșit, fericiți în țara noastră. Și mi-a mai dat și dorința să mă întorc aici. Dacă este ales, voi avea fericirea să pot reveni la mine acasă”¹⁴⁶. Astfel de fraze cu funcție testimonială pronunțate de personalități de notorietate, funcționează ca un argument puternic.

NS produce discursuri care să se impună în conștiința alegătorului ca angajamente sincere: „Viața poate fi grea, chiar și când ești președinte” – aluzie discretă la viața lui de familie zdruncinată ; „Este alegerea vieții, este un dar de sine, este o adevărată asceză. M-am pregătit pentru această întâlnire și, dacă francezii vor avea încredere în mine, nu o să-i dezamăgesc, nu o să-i trădez, nu o să-i mint.” NS a ales să joace marea carte a identității naționale răscolindu-le alegătorilor care derivau către FN frustrări mormăite în barbă pentru a nu declanșa atacuri de xenofobie și rasism.

La începutul campaniei, **SR** își construia discursul pe noțiuni-cheie precum ordinea dreaptă, familia, munca, ceea ce i-a făcut pe „elefanții” și pe „puștii de elefanți” din PS să o acuze frontal de un discurs „pétainist”, care totuși a evoluat față de manifestările evident doctrinare ale discursurilor din tinerețe. Sloganul stângii, *TpS* („Tous pour Ségolène”, „Toți pentru Ségolène”), s-a transformat dintr-o dată într-un răutăcios *TsS* („Tout sauf Sarkozy”, „Orice în afară de Sarkozy”). Își începe adesea frazele cu „am chef să”, „nu am chef să” dând dovadă de un subiectivism capricios. Plasează mici încuviințări precum *da* și *este adevărat* care devin automatisme complezente. I s-a mai reproșat și că discursul ei politic este prea protector, genul pe care francezii îl denumesc *gnan-gnan*, care pune în prim-plan statutul ei privilegiat de mamă de familie și de femeie politician când afirmă că: „Eu știu că pentru unii [...] nu este ușor să accepte că o femeie poate încarna cele mai înalte responsabilități. Dar și altele o fac la scară planetară. Există Angela Merkel”. Astfel, SR se pune în evidență prin raportarea la cancelarul german, femeie politician pe care o laudă ca „eficace, concretă, operațională”.

O scurtă analiză semantică comparată a discursurilor lui NS și SR, impune ca primă constatare faptul că amândoi pretendenții la Elysée se adresează direct francezilor. Contorzând termenii cei mai recurenți din 30.000 de cuvinte pronunțate, observăm că dețin monopolul și sunt folosiți cu insistență, demagogică, afirmă opoziții ambelor părți cuvintele din tabelul de mai jos. Frazele sunt de tipul : « Când un bărbat a muncit toată viața lui, trebuie să poată muri cu certitudinea că soția lui va avea un venit minim decent ca să poată trăi. » (NS). Concluzia parțială e că cei mai frecvenți termeni folosiți devin noțiuni-cheie ai campaniei.

¹⁴⁴ Alain Finkielkraut, „Redonner tout son crédit à la parole politique”(„Să ai din nou încredere în cuvântul politic”), în *Le Point*, nr. 1808, p. 68.

¹⁴⁵ Pentru analiza detaliată a unor fragmente din discursurile lui NS, făcută de psihanalistul Gérard Miller, vezi www.dailymotion.com.

¹⁴⁶ *Paris Match*, nr. citat, p. 44. este de reamintit faptul că Johnny Hallyday alesese să-și mute domiciliul în Belgia din cauza impozitelor pe avere.

Tabelul 1

Cuvintele cele mai folosite de către SR		Cuvintele cele mai folosite de către NS	
(sursa : www.conterlesmots.com)			
francez (ă,i,e)	373	francez (ă,i,e)	328
dreaptă (drepte, i)	94	vreau	204
Vreau	82	dreaptă (drepte, i)	120
femeie (femei, soție, soții)	75	stânga	118
președinte (președinți, președintă)	75	a vorbi (conjugat la diferite moduri și timpuri)	91
social (e, i, ism, iste)	73	viață (vieți)	83
țară (țări)	64	femeie(femei), soție (soții)	78
valoare(valori)	61	copil(copii)	75
tineri	61	a spune (conjugat la diferite moduri și timpuri)	74
muncă	60	oameni (om), bărbat (ți)	74
politică (politici, e)	59	sport(uri)	74
a propune (conjugat la diferite moduri și timpuri)	58	politică (politici, e)	72
astăzi	58	republică	65
republică	56	muncă	61
a da (conjugat la diferite moduri și timpuri)	55	valoare(valori)	56
întreprindere (i)	53	țară (țări)	55
Europa	48	școală (școli)	54
prezidențial(i,e)	48	etat(,s)	53
nouă (noi)	46	a da (conjugat la diferite moduri și timpuri)	53
a spune	45	mare(mari)	51
merge	43	vrea	49
drept (e,ți)	41	a plăcea, a iubi a da (conjugat la diferite moduri și timpuri)	48
pact	41	lumea	47
spune	40	poate	45
primul (a, ii, ele)	39	libertate(tăți)	43
luptă(e)	39	social (e, i, ism, iste)	43
egală(i, e)	39	președinte (președinți)	42
a simți, a cuprinde	39	Jaures	41
lumea	38	istorie	41
ora(ele)	37	greșeală	40

În loc de concluzii

Campania lui Nicolas Sarkozy a fost de un profesionalism absolut. Alegerea lui a fost plasată în special sub semnul *valorilor*, mai ales cele ale identității naționale. Francezii așteaptă ca și primele acte ale guvernării sale să fie pe măsură. Ségolène Royal s-a prezentat demn până la sfârșit. Înfrângerea ei a fost onorabilă.

Bibliografie :

- o *Le Point* din 3 mai 2007, nr. 1807.
- o *Le Point* din 10 mai 2007, nr. 1808, număr istoric, dosar „Nicolas Sarkozy”.
- o *Paris Match* din 3 mai 2007, nr. 3024.

Referințe electronice :

www.election-presidentielle.fr
www.sarkozy.fr
www.desirsdavenir.org
www.lepoint.fr
www.lefigaro.fr
www.lemonde.fr
www.etudiantsavecsarkozy.fr
www.dailymotion.com
www.candidatures.unitaires-31.org
<http://egocognito.over-blog.com>